

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Strasbūras, 2019 03 12
JOIN(2019) 5 final

**BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI IR TARYBAI**

ES ir Kinija. Strateginė perspektyva

I. Įvadas

Europos Sąjungą ir Kiniją sieja ilgalaikiai santykiai. Jos yra du iš trijų didžiausių ekonomikos ir prekybos blokų pasaulyje. Šiuo metu Kinija yra antra pagal dydį ES prekybos partnerė po Jungtinių Valstijų, o ES yra didžiausia Kinijos prekybos partnerė¹. Abi partnerės yra įsipareigojusios vykdyti visapusišką strateginę partnerystę, išdėstyta **2020 m. ES ir Kinijos strateginėje bendradarbiavimo darbotvarkėje**².

Tačiau **Europoje gilėja įsitikinimas, kad pasikeitė su Kinija susijusių iššūkių ir galimybių pusiausvyra**. Per pastarąjį dešimtmetį Kinijos ekonominė galia ir politinė įtaka išaugo precedento neturinčiu mastu ir greičiu. Tai parodo jos užmojį tapti pasauline supervalstybe.

Kinija nebegali būti laikoma besivystančia šalimi. Ji yra viena svarbiausių pasaulinio masto veikėjų ir pagal technologinius pajėgumus pirmaujanti valstybė. Didėjant Kinijos vaidmeniui pasaulyje, taip pat Europoje, jai turėtų tekti didesnė atsakomybė užtikrinant taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką, o jos sistema turėtų būti grindžiama didesnio masto abipusiškumu, nediskriminavimu ir atvirumu. Kinijos viešai paskelbti reformų siekiai turėtų virsti politika ar veiksmais, atitinkančiais jos vaidmenį ir atsakomybę.

2016 m. strategija dėl Kinijos³ tebėra ES santykių pagrindas, pagal kurią rengiama tolesnė ES politika pereinant prie labiau tikrovę atitinkančio, ambicingesnio ir daugiau aspektų aprėpiančio požiūrio⁴. Taip bus užtikrinta, kad santykiai su šia strategine partnere bus plėtojami remiantis sąžiningumo, tolygumo ir abipusės naudos principais.

Kinija vienu metu veikia įvairiose politikos srityse kaip bendradarbiavimo partnerė, kurią su ES glaudžiai sieja suderinti tikslai, kaip derybų partnerė, su kuria ES turi suderinti savo interesus, kaip ekonomikos konkurentė, siekianti pirmauti technologijų srityje, ir sisteminė varžovė, propaguojanti alternatyvius valdymo modelius. Tad reikalingas lankstus ir pragmatiškas bendras ES požiūris, pagal kurį būtų galima principingai ginti interesus ir vertybes. ES bendradarbiavimo su Kinija priemonės ir būdai taip pat turėtų būti diferencijuojami atsižvelgiant į aktualius klausimus ir politikos sritis. ES turėtų pasinaudoti įvairių politinių sričių ir sektorių ryšiais ir daryti didesnę spaudimą, siekdama įgyvendinti savo uždavinius.

ES atsakas turėtų būti grindžiamas trimis uždaviniais:

- remdamasi aiškiai apibrėžtais interesais ir principais, ES turėtų aktyviau bendradarbiauti su Kinija, kad būtų ginami bendri interesai visame pasaulyje;
- ES turėtų aktyviai siekti tolygesnių ir didesniu abipusiškumu grindžiamų sąlygų, kuriomis reguliuojami ekonominiai santykiai;

---

¹ 2017 m. ES buvo didžiausia Kinijos partnerė – prekių importo į Kiniją dalis siekė 13 % (217 mlrd. EUR), o prekių eksporto iš Kinijos dalis siekė 16 % (332 mlrd. EUR). Tais pačiais metais pagal prekių eksportą į ES nepriklausančias šalis Kinijai tenkanti dalis siekė 11 % (198 mlrd. EUR), o pagal prekių importą iš ES nepriklausančių šalių Kinija buvo didžiausia prekybos partnerė – jai tenkanti dalis siekė 20 % (375 mlrd. EUR).

² [2020 m. ES ir Kinijos strateginė bendradarbiavimo darbotvarkė](#), 2013 m.

³ Bendras komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Naujos ES strategijos dėl Kinijos elementai“, JOIN(2016) 30, 2016 06 22, ir 2016 m. liepos 18 d. Tarybos išvados dėl ES strategijos dėl Kinijos.

⁴ ES ir toliau laikosi „vienos Kinijos“ politikos. ES patvirtina savo įsipareigojimą toliau plėtoti santykius su Taivanu ir puoselėti bendras vertybes, kuriomis grindžiama jo valdymo sistema, kaip išdėstyta 2016 m. ES strategijoje dėl Kinijos.

- galiausiai, norint išlaikyti ilgalaikę gerovę, vertybes ir socialinį modelį, yra sričių, kuriose pati ES turi prisitaikyti prie kintančių ekonomikos realių ir stiprinti savo vidaus politiką ir pramoninę bazę.

Išlaviravimas tarp tinkamų politikos strategijų reiškia politinį įvertinimą, reikalaujanti Europos Vadovų Tarybos dėmesio.

Neveikdamos visos kartu nei ES, nei kuri nors jos valstybė narė negali veiksmingai pasiekti su Kinija susijusių savo tikslų. Bendradarbiaudamos su Kinija **visos valstybės narės, atskirai ir pagal subregioninio bendradarbiavimo modelius**, pavyzdžiui, pagal 16+1 formatą⁵, yra atsakingos už tai, kad būtų užtikrintas suderinamumas su ES teise, taisyklėmis ir politika.

Šiame bendrame komunikate įvertinti įvairūs mūsų santykių aspektai, su jais susijusios galimybės bei iššūkiai ir **pateikta 10 konkrečių veiksmų**, kuriuos turi aptarti ir patvirtinti Europos Vadovų Taryba.

II. Bendradarbiavimas su Kinija siekiant remti veiksmingą daugiašališkumą ir kovoti su klimato kaita

ES yra įsipareigojusi bendradarbiauti su Kinija, **kad būtų laikomasi taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos**. Kinija įsipareigojo užtikrinti sąžiningą ir teisingą pasaulinio valdymo modelį. Tačiau Kinijos įsipareigojimas skatinti daugiašališkumą kartais yra selektyvus ir grindžiamas kitokiu taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos supratimu. Nors Kinija dažnai kartuoja savo teisėtą prašymą reformuoti pasaulinį valdymą, kad besiformuojančios rinkos ekonomikos šalys galėtų aktyviau dalyvauti ir priimti sprendimus, ji ne visada noriai priėmė naujas taisykles, atspindinčias dėl jos išaugusio vaidmens atsiradusią atsakomybę ir atskaitomybę. Pasirinktinai taikant vienas normas ir nusigręžiant nuo kitų normų susilpnėja taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos tvarumas.

ES kartu su Jungtinėmis Tautomis yra įsipareigojusi remti **veiksmingą daugiašališkumą**. Kinija kaip nuolatinė Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos narė, gaunanti naudos iš daugiašalės sistemos, yra atsakinga už paramą visiems trims Jungtinių Tautų ramsčiams – žmogaus teisėms, taikai ir saugumui bei vystymuisi.

Dvišalių santykių kokybę parodys tai, kaip veiksmingai ES ir Kinija sugebės **puoselėti žmogaus teises**. ES pripažįsta Kinijos pažangą ekonominių ir socialinių teisių srityje. Vis dėlto kitais atžvilgiais žmogaus teisių padėtis Kinijoje blogėja, ypač pilietinės ir politinės teisės Sindziange – tai liudija tolesnis susidorojimas su žmogaus teisių gynėjais ir šios srities teisininkais. Turi būti apsaugotos ES ir kitų užsienio piliečių žmogaus teisės Kinijoje. Turi būti gerbiamas Honkongo pagrindiniame įstatyme įtvirtintas aukštas autonomijos lygis.

ES ir Kinijos bendri įsipareigojimai ir suinteresuotumas darniu pasauliniu vystymusi ir Darbotvarke iki 2030 m. atveria glaudesnio bendradarbiavimo, taip pat ir trečiosiose šalyse, galimybes. Norint pasiekti darnaus vystymosi tikslus, reikia sukurti partnerystę ir sutelkti daug tam reikalingų išteklių. Atsižvelgiant į dideles Kinijos investicijas šalyse partnerėse, ji turėtų aktyviau dalyvauti kaip oficialios paramos vystymuisi teikėja ir daugiašalių forumų partnerė. Todėl turėtume pradėti dialogą, siekti sąveikos ir toliau stengtis sėkmingai įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus trečiosiose šalyse.

---

⁵ Dar vadinamą „Kinijos ir Vidurio bei Rytų Europos šalių bendradarbiavimu“.

Atsižvelgiant į tai, kad bendras ES valstybių narių indėlis į Jungtinių Tautų taikos palaikymo biudžetą yra didžiausias⁶, o po JAV indėlio kitas pagal dydį yra Kinijos indėlis, reikėtų nustatyti, kaip šioje srityje būtų galima keistis veiklos patirtimi.

1 veiksmas. ES glaudžiau bendradarbiaus su Kinija, kad būtų įvykdyti bendri įsipareigojimai, susiję su visais trimis Jungtinių Tautų ramsčiais – žmogaus teisėmis, taika bei saugumu ir vystymusi.

Kalbant apie klimato kaitą – Kinija išmeta didžiausią anglies dioksido kiekį pasaulyje, bet ir daugiausiai investuoja į atsinaujinančiąją energiją. ES palankiai vertina Kinijos, kaip vienos iš pagrindinių Paryžiaus susitarimo rengėjų, vaidmenį. Tuo pačiu metu Kinija stato anglimis kūrenamas elektrines daugelyje šalių, o tai kliudo siekti Paryžiaus susitarimo pasaulinių tikslų. Klimato kaitos ir perėjimo prie švarios energijos srityje Kinija yra strateginė partnerė, su kuria turime toliau plėtoti tvirtus santykius, atsižvelgdami į jos išmetamų teršalų kiekį (apie 27 % pasaulyje išmetamo kiekio), kuris ir toliau didėja. Mūsų partnerystė yra būtina, kad būtų galima sėkmingai plėtoti pasaulio klimato politiką, siekti pereiti prie švarios energijos ir užtikrinti vandenynų valdymą. Kinijai įsipareigojus, kad jos išmetamų teršalų kiekis nuo 2030 m nebedidėtų, būtų suteiktas naujas postūmis kovoti su klimato kaita pagal Paryžiaus susitarimą ir imtis veiksmų pasauliniu mastu. Be to, ES ir Kinija turėtų stiprinti bendradarbiavimą tvarių finansų srityje, kad privatūs kapitalo srautai būtų nukreipti į tvaresnę ir neutralios poveikio klimatui ekonomiką.

2 veiksmas. Siekdama veiksmingiau kovoti su klimato kaita, ES ragina Kiniją nuo 2030 m. nebedidinti išmetamų teršalų kiekio, atsižvelgiant į Paryžiaus susitarimo tikslus.

III. Įsipareigojimas siekti tarptautinės taikos, saugumo ir tvarios ekonominės plėtros

Kinija yra strateginė ES partnerė sprendžiant pasaulines ir tarptautines problemas. Tačiau esama saugumo problemų ir skirtumų, susijusių su tarptautinės teisės taikymu, gero valdymo principo paisymu ir tvarių ekonomikos plėtojimu.

Kinija yra pajėgi imtis svarbaus vaidmens **sprendžiant regioninio saugumo problemas** ir jai tenka atsakomybė už šį vaidmenį. Pavyzdžiui, Kinijos indėlis ir parama rengiant Iranui skirtą bendrą visapusišką veiksmų planą buvo svarbus veiksnys visų pirma užtikrinant, kad būtų pasiektas susitarimas, o šiuo metu – užtikrinant, kad jis būtų visapusiškai ir veiksmingai įgyvendintas⁷. Taikant ES ir Kinijos suderintus kovos su piratavimu Adeno įlankoje ir Somalio pusiasalyje metodus, šiose teritorijose padidėjo laivybos saugumas.

Siekiant stiprinti politinį pasitikėjimą būtina bendradarbiauti toliau. Kinijai teks svarbus vaidmuo užtikrinant branduolinio ginklo atsisakymą Korėjos Liaudies Demokratinėje Respublikoje. ES taip pat nori bendradarbiauti su Kinija, kad paremtų būsimą taikos procesą Afganistane ir padėtų įveikti rohinjų krizę Mianmare.

Kinijos jūriniai reikalavimai Pietų Kinijos jūroje ir atsisakymas pripažinti privalomus arbitražo sprendimus, priimtus pagal Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją, daro poveikį tarptautinei teisinei tvarkai ir trukdo mažinti įtampą susisiekimui skirtuose jūruose

⁶ 2016–2018 m. 28 ES valstybių narių bendras indėlis į taikos palaikymo biudžetą sudarė 31,96 %. Kinijos dalis sudarė 10,24 %.

⁷ Tai apima bendrą pirmininkavimą darbo grupei dėl Arako modernizavimo projekto ir pastangas išsaugoti teigiamą sankcijų panaikinimo poveikį.

koridoriuose, kurie yra svarbūs ES ekonominiam interesams⁸. Jie taip pat prieštarauja Kinijos reikalavimams dėl atstovavimo Arkties klausimais.

Didėjantys Kinijos kariniai pajėgumai kartu su plačia vizija ir užmojais iki 2050 m. sukurti technologiškai pažangiausias ginkluotąsias pajėgas Europos Sąjungai kelia saugumo problemų jau trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu. Tarpsektorinės hibridinės grėsmės, įskaitant informacines operacijas, ir didelės karinės pratybos ne tik mažina pasitikėjimą, bet ir kelia pavojų ES saugumui, ir į jas turi būti atsižvelgiama svarstant mūsų tarpusavio santykius.

3 veiksmas. ES, remdamasi konstruktyviu bendradarbiavimu su Kinija dėl Iranui skirto bendro visapusiško veiksmų plano, glaudžiau bendradarbiaus taikos ir saugumo klausimais.

Kinijos verslo ir investicijų veikla trečiojoje šalyje, įskaitant Vakarų Balkanų šalis, ES kaimynines šalis ir Afriką, įgavo platų mastą. **Kinijos investicijos prisidėjo prie daugelio investicijas gaunančių šalių ekonomikos augimo.** Tačiau šiomis investicijomis dažnai **nepaisoma socioekonominio ir finansinio tvarumo** ir jos gali lemti didelį išsiskolinimą ir strateginio turto bei išteklių kontrolės perleidimą. Tai kenkia pastangoms skatinti gerą socialinį ir ekonominį valdymą ir investicijas, o svarbiausia – puoselėti teisinės valstybės principus ir žmogaus teises.

Be to, Europos bendrovės dažnai nukenčia dėl nevienodų sąlygų trečiųjų šalių rinkose konkuruodamos su Kinijos bendrovėmis, kurios gauna lengvatines paskolas su valstybės garantija ir eksporto kreditus ir taiko kitokius verslo ir darbo standartus.

Atsižvelgdama į tai, Europos Sąjunga kartu su trečiosiomis šalimis turėtų vis aktyviau toliau propaguoti **stabilumą, tvarų ekonominį vystymąsi ir gero valdymo principus.** Aktyvesnis Kinijos dalyvavimas tarptautinėje arenoje gali suteikti daug galimybių trišaliam bendradarbiavimui ir konstruktyviems išipareigojimams ES prioritetinės svarbos šalyse, pavyzdžiui, Afrikoje, jei jie grindžiami poreikiais, abipusiais interesais ir supratimu. ES skatins Kiniją didinti skolos skaidrumą ir tvarumą įgyvendindama G 20 veiklos gaires dėl tvaraus finansavimo ir rems nuolatinės Paryžiaus klubo pastangas į jį įtraukti besiformuojančių rinkų kreditorius.

Vakarų Balkanuose ir ES kaimyninėse šalyse ES yra labai suinteresuota veiksmingiau vykdyti savo plėtros ir kaimynystės politiką, kad sustiprintų savo partnerių atsparumą ir užtikrintų visišką ES vertybių, normų ir standartų laikymąsi, visų pirma tokiose svarbiose srityse kaip teisinė valstybė, viešieji pirkimai, aplinka, energetika, infrastruktūra ir konkurencija. Tam reikia visiškai įgyvendinti teisiškai privalomus tarptautinius susitarimus⁹ ir teikti pirmenybę atitinkamiems plėtros proceso derybų skyriams, kad būtų galima sparčiau vykdyti reformas.

Siekiant finansiškai paremti ES tikslus ir skatinti privačiojo sektoriaus investicijas, **reikia skubiai susitarti dėl išorės veiksmų priemonių pagal kitą daugiametę finansinę programą.** Tai apima Pasirengimo narystei paramos priemonę¹⁰, Kaimynystės, vystymosi

⁸ Žr. 2016 m. liepos 15 d. vyriausiosios įgaliotinės deklaraciją ES vardu dėl arbitražo tarp Filipinų Respublikos ir Kinijos Liaudies Respublikos sprendimo.

⁹ Pvz., stabilizacijos susitarimus, asociacijos susitarimus / susitarimus dėl išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės.

¹⁰ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Pasirengimo narystei paramos priemonės (PNPP III), COM/2018/465 final, 2018 06 14.

ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę ir jos „Europos darnaus vystymosi fondą +“, o ypač numatytą investicijų garantiją (60 mlrd. EUR)¹¹.

ES strategija dėl glaudesnių Europos ir Azijos sąsajų¹² sudaro aiškų pagrindą užtikrintai bendradarbiauti su mūsų partneriais ir leidžia Sąjungai siekti ES ir trečiųjų šalių, įskaitant Kiniją, sąveikos transporto, energetikos ir skaitmeninių jungčių srityse, remiantis tarptautinėmis normomis ir standartais. Finansinis, aplinkosauginis ir socialinis tvarumas, skaidrumas, atviri viešieji pirkimai ir vienodos sąlygos – tai pagrindiniai principai, kuriais grindžiama ES iniciatyva dėl jungčių.

ES ir Kinijos jungčių platforma suteikia pirmą galimybę abipusiškai ir skaidriai stiprinti bendradarbiavimą ir aktyviau vykdyti veiklą. Šią platformą reikia toliau plėtoti. Remiantis transeuropinių transporto tinklų politikos principais ja siekiama užtikrinti darniojo transporto koridorius. Tai, kad netrukus bus pradėtas ES ir Kinijos geležinkelių transporto koridorių tyrimas, rodo, kad galima sukurti sąveiką su transeuropinio transporto tinklo politika¹³.

4 veiksmas. Kad apsaugotų savo interesus, susijusius su šalių partnerių stabilumu, tvaria ekonomine plėtra ir geru valdymu, ES griežčiau taikys esamus dvišalius susitarimus ir finansines priemones ir bendradarbiaus su Kinija, kad įgyvendinant ES strategiją dėl glaudesnių Europos ir Azijos sąsajų būtų laikomasi tų pačių principų.

IV. Labiau subalansuotų ir abipusiškesnių prekybos ir investicijų santykių puoselėjimas

ES ir Kinijos rinkų strategiškumas yra abipusis, vidutinė vienos dienos prekybos apimtis viršija 1 mlrd. EUR. Auganti Kinijos vidaus rinka ir ekonominė galia suteikia daug galimybių. Kinija taip pat vis dažniau tampa strategine ES konkurente, tačiau ji nesudaro tokių pačių galimybių patekti į jos rinką ir užtikrinti vienodas sąlygas. Dėl augančios Kinijos ekonominės svarbos didėja rizika, kad Kinijos ekonominės sistemos iškraipymai ir galimas staigus ekonomikos nuosmukis turės šalutinio neigiamo poveikio pasaulio ekonomikai. Todėl formuodama savo poziciją Kinijos atžvilgiu Europos Sąjunga turėtų atsižvelgti į kintantį Kinijos ekonomikos pobūdį.

Pagal Kinijos aktyvios valstybinės pramonės ir ekonomikos politikos iniciatyvas, pvz., „Pagaminta Kinijoje 2025“¹⁴, siekiama užsiauginti nacionalines pirmaujančias įmones ir padėti joms užkopti į pirmaujančias pozicijas pasaulio mastu strateginių aukštųjų technologijų sektoriuose. **Kinija** savo pirmaujančioms įmonėms vidaus rinkose yra sudariusi palankiausias sąlygas, jos apsaugotos nuo konkurencijos, nes taikomos

¹¹ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės (COM(2018) 460 final, 2018 06 14).

¹² Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Glaudesnės Europos ir Azijos sąsajos. ES strategijos sudedamosios dalys“, JOIN(2018) 31, 2018 09 19.

¹³ Reglamentas (ES) Nr. 1315/2013 dėl Sąjungos transeuropinio transporto tinklo plėtros gairių (OL L 348, 2013 12 20, p. 1).

¹⁴ Skatinami šie sektoriai: pažangios informacinių technologijų pramonės, mašinų ir robotikos, aviacinės ir kosminės įrangos, jūrų hidrotechnikos įrangos ir aukštųjų technologijų laivų, pažangios geležinkelių transporto įrangos, energiją taupančių transporto priemonių ir atsinaujinančiosios energijos, žemės ūkio technikos ir įrangos, naujų medžiagų, biofarmacijos ir aukštos kokybės medicinos produktų sektoriai. Žr.: 中国制造2025 („Pagaminta Kinijoje 2025“), Valstybės Taryba, 2015 m. gegužės 8 d.

selektyvaus rinkų atvėrimo priemonės, licencijos ir kiti investicijų suvaržymai, valstybinėms ir privačioms bendrovėms teikiamos didelės subsidijos, viešųjų pirkimų rinka yra uždara, taikomi lokalizavimo reikalavimai, taip pat ir duomenims, apsaugant ir įgyvendinant intelektinės nuosavybės teises ir kitus nacionalinius įstatymus pirmenybė teikiama nacionaliniams veiklos vykdytojams, o užsienio bendrovėms taikomi suvaržymai naudoti valstybės finansuojamomis programomis. ES veiklos vykdytojams nustatyti sudėtingi reikalavimai, kuriuos būtina įvykdyti norint patekti į Kinijos rinką, pavyzdžiui, įsteigti bendras įmones su vietos įmonėmis arba perduoti pagrindines technologijas Kinijos partneriams. Finansinės paslaugos yra vienas iš sektorių, kuriam **rinkų atvėrimo abipusiškumo principas taikomas silpniausiai**. Nors Kinijos „FinTech“ ir internetinių mokėjimų bendrovės, kredito kortelių teikėjai, bankai ir draudikai plečia savo veiklą Europos Sąjungoje, Europos įmonėms neleidžiama patekti į Kinijos rinką.

Atsižvelgiant į didelį mūsų prekybos ir investicijų ryšių mastą, reikia plėtoti **labiau subalansuotus ir abipusiškesnius ekonominius santykius**.

Tai galima pasiekti įvairiais būdais: bendradarbiaujant su Kinija tarptautiniuose forumuose, kad būtų atnaujintos taisyklės, ir daryti lemiamą pažangą dvišalėse derybose, taip pat naudojantis neseniai atnaujintomis ir sugriežtintomis prekybos apsaugos priemonėmis.

Pasaulio prekybos organizacija sudaro daugiašalės prekybos sistemos pagrindą, tačiau jos taisyklės reikia atnaujinti ir pašalinti kai kuriuos trūkumus, kad būtų užtikrintos vienodos sąlygos ir panaikinta Kinijos taikoma nesąžininga praktika. Kinija turėtų konstruktyviai prisidėti prie šių pastangų, pvz., dalyvaudama bendroje darbo grupėje dėl Pasaulio prekybos organizacijos reformos, įsteigtoje per 2018 m. ES ir Kinijos aukščiausiojo lygio susitikimą. Šiuo atveju svarbiausias prioritetas – pradėti derybas dėl griežtesnės pramonės subsidijų skyrimo tvarkos. Jos parodytų Kinijos įsipareigojimų tvirtumą. Taip pat bus labai svarbu siekti panaikinti priverstinį technologijų perdavimą.

Derybos dėl **visapusiško susitarimo dėl investicijų** vyksta nuo 2013 m. Tai būtų pagrindinė priemonė investicijų santykiams perbalansuoti ir užtikrinti sąžiningą ir vienodą požiūrį į Kinijoje veikiančias ES bendroves, taip pat užtikrinti Kinijos bendrovėms teisinį tikrumą visoje bendrojoje rinkoje. Abi partnerės 2019 m. turėtų gerokai pasistūmėti derybose, kad 2020 m. būtų sudarytas plataus užmojo susitarimas.

Artimiausiomis savaitėmis bus pasirašytas ES ir Kinijos dvišalis susitarimas dėl aviacijos saugos, kuris paskatins prekybą orlaiviais ir su jais susijusiais produktais ir užtikrins aukščiausią skrydžių saugos lygį.

Bus svarbu greitai užbaigti derybas dėl **Susitarimo dėl geografinių nuorodų** siekiant užtikrinti abipusį geografinių nuorodų pripažinimą abiejose rinkose.

ES žemės ūkio ir maisto produktų eksportui į Kiniją taikomos diskriminacinės, nenuspėjamos ir apsunkintos procedūros, jis pernelyg ilgas užlaikomas, o jam skirti sprendimai nebūna pagrįsti moksliskai. Lygia greta su vykstančiomis derybomis Komisija ir valstybės narės aptars dabartines procedūras, kuriomis siekiama derėtis vienu balsu. Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto atveju Kinija turėtų Europos Sąjungą laikyti vienu subjektu ir kartu vadovautis skirstymo į regionus principu.

Minėti aspektai parodys Kinijos įsipareigojimą siekti abipusiškai naudingų ekonominių santykių.

5 veiksmas. Siekdama labiau subalansuotų ir abipusiškesnių ekonominių santykių, ES ragina Kiniją vykdyti esamus bendrus ES ir Kinijos įsipareigojimus. Reikia reformuoti Pasaulio prekybos organizaciją, visų pirma su subsidijomis ir priverstiniu technologijų perdavimu susijusius aspektus, ir iki 2020 m. sudaryti dvišalius susitarimus dėl investicijų, kuo greičiau – dėl geografinių nuorodų, o per ateinančias savaites – dėl aviacijos saugos.

ES viešųjų pirkimų rinka yra atvira ir yra didžiausia pasaulyje. Tačiau ES bendrovės dažnai patiria sunkumų siekdamas pasinaudoti Kinijos ir kitų užsienio rinkų viešųjų pirkimų galimybėmis, ypač tuose sektoriuose, kuriuose ES bendrovės yra labai konkurencingos (pvz., transporto įrangos, telekomunikacijų, elektros energijos gamybos, medicinos įrangos ir statybos paslaugų). Ši **protektionistinė tendencija didėja**.

2016 m. sausio mėn. Europos Parlamentui ir Tarybai buvo pateiktas persvarstytas Komisijos pasiūlymas dėl tarptautinės viešųjų pirkimų priemonės¹⁵. Šis reglamentas padidintų ES įtaką derantis dėl abipusiškumo ir rinkos atvėrimo, taip ES bendrovėms būtų suteikta naujų galimybių.

6 veiksmas. Kad būtų skatinamas abipusiškumas ir atverta daugiau viešųjų pirkimų galimybių Kinijoje, Europos Parlamentas ir Taryba iki 2019 m. pabaigos turėtų patvirtinti tarptautinę viešųjų pirkimų priemonę.

V. Sąjungos konkurencingumo stiprinimas ir vienodų sąlygų užtikrinimas

ES reikia aktyviai siekti didinti ekonomikos konkurencingumą ir užtikrinti vienodas sąlygas. Ji ir toliau imsis konkrečių priemonių bendrajai rinkai stiprinti, įskaitant jos pajėgumą nukreipti investicijas į ES strateginių interesų sritis.

Vienos bendros viešųjų pirkimų rinkos sukūrimas yra vienas iš pagrindinių vidaus rinkos laimėjimų. ES masto konkursų skelbimas užtikrina skaidrumą ir suteikia galimybių įmonėms visoje ES. Geriau įgyvendinus taisykles bus užtikrinta kokybė ir saugumas visais proceso etapais, taip pat ekonominė nauda ir projektų tvarumas. Atsižvelgiant į tai, kad didelė viešųjų investicijų dalis ES ekonomikoje skiriama viešiesiems pirkimams (2 trln. EUR per metus, kurie sudaro 14 % ES BVP), strategiškėsnis požiūris gali turėti didelį poveikį.

Todėl, **atsižvelgiant į globalėjantį viešųjų pirkimų rinkų pobūdį**, strategiškėsnis požiūris į ES viešųjų pirkimų sistemą galėtų padėti nustatyti ir pašalinti kliūtis ir spragas, trukdančias vienodas sąlygas taikyti praktikoje. Pavyzdžiui, taisyklės galėtų būti persvarstytos arba taikomos griežčiau, kad viešųjų pirkimų procedūros, Europos Sąjungoje vykdomos pagal tarptautinius susitarimus¹⁶, atitiktų Sutartyje nustatytus skaidrumo ir vienodo požiūrio principus. Be to, ES lėšomis finansuojamų projektų viešieji pirkimai turėtų užtikrinti aukštą kokybę, saugumo, tvarumo ir socialinės atsakomybės lygį.

Be to, Komisija, atsižvelgdama į ES ir tarptautines viešųjų pirkimų taisykles, taip pat į taisykles dėl siūlomų neįprastai mažų kainų, saugumo, darbo ir aplinkosaugos standartus

¹⁵ Pakeistas pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl trečiųjų šalių prekių ir paslaugų patekimo į Sąjungos viešųjų pirkimų vidaus rinką ir procedūrų, kuriomis remiamos derybos dėl Sąjungos prekių ir paslaugų patekimo į trečiųjų šalių viešųjų pirkimų rinkas, COM(2016) 34 final, 2019 01 29.

¹⁶ Pagal dabartines taisykles projektai su trečiosiomis šalimis įgyvendinami pagal tarptautinius susitarimus. Pagal tokius susitarimus šalys gali susitarti dėl konkrečių viešųjų pirkimų taisyklių. Šiuo atveju ES viešųjų pirkimų priemonės netaikomos, tačiau tokios konkrečios viešųjų pirkimų taisyklės turi atitikti pagrindinius Sutartyje nustatytus skaidrumo ir vienodo požiūrio principus.

bei valstybės pagalbos taisyklės, **paskelbs gaires dėl ES viešųjų pirkimų rinkos konkursuose dalyvaujančių ir prekes siūlančių užsienio subjektų.**

7 veiksmas. Siekdama užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama ne tik į kainą, bet ir į aukštus darbo ir aplinkosaugos standartus, Komisija iki 2019 m. vidurio paskelbs gaires dėl ES viešųjų pirkimų rinkos konkursuose dalyvaujančių ir prekes siūlančių užsienio subjektų. Komisija kartu su valstybėmis narėmis iki 2019 m. pabaigos peržiūrės, kaip įgyvendinama dabartinė sistema, siekdama nustatyti jos trūkumus.

ES politikos priemonėmis ne visiškai sprendžiamas užsienio vyriausybių suteiktų subsidijų poveikio ES vidaus rinkai klausimas. ES konkurencijos politikos priemonės taikomos visiems ekonominės veiklos vykdytojams jų nediskriminuojant ir nepriklausomai nuo jų kilmės. ES valstybės pagalbos taisyklės apima tik valstybių narių suteiktą pagalbą. Be to, ES susijungimų kontrolė nesuteikia Komisijai galimybės imtis veiksmų prieš Europos bendrovės įsigijimą vien dėl to, kad pirkėjas pasinaudojo užsienio subsidijomis. Prekybos apsaugos priemonėmis kovojama su subsidijomis, kurios daro poveikį į ES importuojamų produktų kainoms. Tačiau šios priemonės neapsaugo nuo visų padarinių, kurių gali kilti dėl trečiųjų šalių suteiktų nesąžiningų subsidijų ar paramos.

Siekiant pašalinti šią spragą būtina **nustatyti, kaip Europos Sąjunga galėtų tinkamai pašalinti užsienio valstybių nuosavybės ir užsienio bendrovėms skiriamo valstybės finansavimo, kurie iškraipo ES vidaus rinką, poveikį.**

8 veiksmas. Iki 2019 m. pabaigos Komisija nustatys, kaip reikėtų panaikinti ES teisės spragas, kad būtų visiškai pašalintas užsienio valstybių nuosavybės ir finansavimo, kurie iškraipo vidaus rinką, poveikis.

Atsižvelgdama į atnaujintą pramonės politikos strategiją¹⁷, ES turėtų **su stipriais Europos pramonės subjektais skatinti pramoninį tarpvalstybinį bendradarbiavimą, susijusį su strateginėmis vertės grandinėmis**, kurios yra itin svarbios ES pramonės konkurencingumui ir strateginiam savarankiškumui. Svarbus vaidmuo tenka bendriems Europos interesams svarbių projektų strateginio forumo veiklai, taip pat bendrai įgyvendinamoms iniciatyvoms, pavyzdžiui, ES suderintam veiksmų planui dėl dirbtinio intelekto¹⁸, dėl kurio buvo neseniai susitarta, ir Europos baterijų aljanso projektui¹⁹.

Remiantis **Europos dirbtinio intelekto strategija²⁰, suderiname plane** nustatytos įvairios veiklos priemonės, kuriomis siekiama kuo labiau padidinti investicijų poveikį ir padėti Europai tapti pasaulyje pirmaujančiu regionu, kuriame plėtojamas ir diegiamas pažangus, etiškas ir saugus dirbtinis intelektas. Šiuose bendruose veiksmuose daugiausia

¹⁷ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Investavimas į pažangią, novatorišką ir tvarią pramonę. Atnaujinta ES pramonės politikos strategija“, COM (2017)0479 final, 2017 09 13.

¹⁸ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Suderintas dirbtinio intelekto planas“, COM(2018) 795 final, 2018 12 07.

¹⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europa kelyje. Tvarus judumas Europoje: saugus, susietas ir netaršus“, 2 priedas „Strateginis su baterijomis susijusių veiksmų planas“, COM(2018) 293 final, 2018 05 17.

²⁰ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Dirbtinis intelektas Europai“, COM(2018) 237 final, 2018 04 25.

dėmesio skiriama investicijų didinimui, didesniai prieinamų duomenų kiekiui, talentų skatinimui ir pasitikėjimo užtikrinimui. Toks glaudesnis ir veiksmingesnis bendradarbiavimas yra labai svarbus siekiant laikytis ES vertybėmis pagrįsto požiūrio į patikimą ir į žmogų orientuotą dirbtinį intelektą, tik tada jis sulauks platesnio pripažino.

Pagal 2018 m. gegužės mėn. priimtą **strateginį su baterijomis susijusių veiksmų planą** siekiama Europoje sukurti konkurencingą, tvarią ir novatorišką baterijų ekosistemą, apimančią visą vertės grandinę. Baterijos yra labai svarbios energijos kaupimui ir švaram judumui ir jos bus strategiškai svarbios modernizuojant ES pramonę. Itin daug dėmesio skiriama tam, kad būtų užtikrintas patikimas žaliavų tiekimas ir prieiga prie retųjų žemių metalų.

Siekiant užtikrinti ilgalaikį ES veiklos vykdytojų konkurencingumą taip pat ir tose srityse, kuriose ES įmonių patekimui į rinką netaikomas abipusiškumo principas, Europos Sąjungai reikalinga **plataus užmojo programa „Europos horizontas“²¹, atvira trečiosioms šalims ir tarptautinėms organizacijoms, kad ES pirmautų pasaulio mastu mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje**. Į ją taip pat turėtų būti įtrauktos aiškios taisyklės dėl rezultatų panaudojimo ir ji turėtų sudaryti sąlygas veiksmingai abipusiškai pasinaudoti mokslinių tyrimų ir plėtros finansavimu.

Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą kuo greičiau susitarti dėl programos „Europos horizontas“.

VI. Ypatingos svarbos infrastruktūros ir technologinės bazės saugumo didinimas

Užsienio investicijos strateginiuose sektoriuose, ypatingos svarbos turto, technologijų ir infrastruktūros įsigijimai Europos Sąjungoje, dalyvavimas Europos standartų nustatymo veikloje ir ypatingos svarbos įrangos teikimas gali kelti pavojų ES saugumui. Tai visų pirma pasakytina apie ypatingos svarbos infrastruktūrą, pavyzdžiui, 5G tinklus, kurių svarba ateityje bus didelė ir kurie turės būti visiškai saugūs.

5G tinklai ateityje sudarys mūsų visuomenės gyvenimo ir ekonomikos pagrindą – jie sujungs milijardus objektų ir sistemų, įskaitant ypatingos svarbos sektorių informacinių ir ryšių technologijų sistemas su neskelbtina informacija. Bet koks 5G tinklų pažeidžiamumas galėtų būti panaudotas siekiant pakenkti tokioms sistemoms ir skaitmeninei infrastruktūrai, o tai gali padaryti labai didelę žalą. Įvairiomis ES priemonėmis, įskaitant Tinklų ir informacinių sistemų saugumo direktyvą²², neseniai patvirtintą Kibernetinio saugumo aktą²³ ir Europos elektroninių ryšių kodeksą²⁴, bus sudarytos sąlygos stiprinti bendradarbiavimą kovojant su kibernetiniais išpuoliais, kad ES galėtų veikti vieningai siekdama apsaugoti savo ekonomiką ir visuomenę.

---

²¹ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos horizontas“ ir su ja susijusių dalyvavimo ir sklaidos taisyklių, COM(2018) 435 final, 2018 06 07.

²² 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1148 dėl priemonių aukštam bendram tinklų ir informacinių sistemų saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti, OL L 194, 2016 7 19, p. 1.

²³ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl ES kibernetinio saugumo agentūros ENISA ir informacinių ir ryšių technologijų kibernetinio saugumo sertifikavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 526/2013 (Kibernetinio saugumo aktas), COM(2017) 0477 final, 2017 09 13.

²⁴ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1972, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas, OL L 321, 2018 12 17, p. 36.

Po Europos Vadovų Tarybos susitikimo Komisija priims rekomendaciją dėl bendro ES požiūrio į 5G tinklų saugumo riziką, remdamasi suderintu ES rizikos vertinimu ir rizikos valdymo priemonėmis, veiksmingo bendradarbiavimo ir keitimosi informacija sistema bei bendru ES informuotumu apie ypatingos svarbos ryšių tinklų padėtį.

Be to, 2019 m. kovo 8 d. Komisija ir vyriausioji įgaliotinė pasiūlė **sukurti horizontalų sankcijų režimą, skirtą kovai su kibernetiniais išpuoliais**. Siūlomas režimas apima visą pasaulį ir suteiks galimybę Europos Sąjungai lanksčiai reaguoti nepriklausomai nuo vietos, iš kurios vykdomi kibernetiniai išpuoliai, ir neatsižvelgiant į tai, ar juos vykdo valstybiniai ar nevalstybiniai subjektai. Patvirtinus šį sankcijų režimą Sąjunga galėtų reaguoti į „didelio poveikio“ kibernetinius išpuolius, keliančius grėsmę Europos Sąjungos, jos valstybių narių ir jų piliečių neliečiamumui ir saugumui.

ES remia daugiašales pastangas, visų pirma G 20 kontekste, siekdama skatinti laisvą ir saugų duomenų judėjimą, grindžiamą griežtomis asmens duomenų apsaugos priemonėmis.

9 veiksmas. Siekiant apsaugoti ypatingos svarbos skaitmeninę infrastruktūrą nuo galimų didelių grėsmių saugumui, būtina parengti bendrą ES požiūrį 5G tinklų saugumą. Po Europos Vadovų Tarybos susitikimo Europos Komisija paskelbs rekomendaciją, kad būtų pradėtas šis procesas.

Naujasis reglamentas, kuriuo nustatoma tiesioginių užsienio investicijų tikrinimo sistema, įsigalios 2019 m. balandžio mėn. ir bus visapusiškai taikomas nuo 2020 m. lapkričio mėn.²⁵ Tai bus galinga priemonė, leisianti nustatyti užsienio investicijas į ypatingos svarbos turtą, technologijas ir infrastruktūrą ir plačiau paskleisti informaciją apie tai. Be to, bus galima bendrai nustatyti grėsmes saugumui ir viešajai tvarkai, kurias kelia įsigijimai svarbiuose sektoriuose.

Valstybės narės turėtų pasinaudoti laikotarpiu nuo reglamento įsigaliojimo iki jo taikymo pradžios, kad būtų atlikti būtini jų nacionalinės praktikos ir teisės aktų pakeitimai ir sukurtos administracinės struktūros, kurios užtikrintų veiksmingą ES lygmens bendradarbiavimą su Komisija pagal nustatytus mechanizmus.

10 veiksmas. Siekiamas nustatyti saugumo riziką, kurią kelia užsienio investicijos į ypatingos svarbos turtą, technologijas ir infrastruktūrą, ir plačiau paskleisti informaciją apie šią riziką, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad reglamentas dėl tiesioginių užsienio investicijų tikrinimo būtų greitai, visapusiškai ir veiksmingai įgyvendintas.

Pagal ES **dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės** taisykles Sąjunga gali stebėti pagrindinių technologijų eksportą ir patikrinti, ar kyla susirūpinimas dėl jų saugumo. Komisijos pasiūlymas dėl Eksporto kontrolės reglamento atnaujinimo²⁶ aprėpia kibernetinio saugumo ir sekimo technologijas. Reglamentu būtų sustiprintas ES gebėjimas prisitaikyti ir mažinti besikeičiančią saugumo riziką bei sparčią technologijų plėtrą.

Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą **kuo greičiau patvirtinti atnaujintas ES taisykles dėl eksporto kontrolės**.

VII. Išvada

²⁵ [Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo nustatoma tiesioginių užsienio investicijų į Sąjungą tikrinimo sistema](#) (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

²⁶ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, nustatančio Sąjungos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų, techninės pagalbos ir tranzito kontrolės režimą (nauja redakcija), COM (2016) 616 final, 2016 09 28.

Komisija ir vyriausioji įgaliotinė **ragina Europos Vadovų Tarybą patvirtinti toliau nurodytus veiksmus.**

1 veiksmas. ES glaudžiau bendradarbiaus su Kinija, kad būtų įvykdyti bendri įsipareigojimai, susiję su visais trimis Jungtinių Tautų ramsčiais – žmogaus teisėmis, taika bei saugumu ir vystymusi.

2 veiksmas. Siekdama veiksmingiau kovoti su klimato kaita, ES ragina Kiniją nuo 2030 m. nebedidinti išmetamų teršalų kiekio, atsižvelgiant į Paryžiaus susitarimo tikslus.

3 veiksmas. ES, remdamasi konstruktyviu bendradarbiavimu su Kinija dėl Iranui skirto bendro visapusiško veiksmų plano, glaudžiau bendradarbiaus taikos ir saugumo klausimais.

4 veiksmas. Kad šalyse partnerėse apsaugotų savo interesus stabilumo, tvarios ekonominės plėtros ir gero valdymo srityse, ES griežčiau taikys esamus dvišalius susitarimus ir finansines priemones ir bendradarbiaus su Kinija, kad įgyvendinant ES strategiją dėl glaudesnių Europos ir Azijos sąsajų būtų laikomasi tų pačių principų.

5 veiksmas. Siekdama labiau subalansuotų ir abipusiškesnių ekonominių santykių, ES ragina Kiniją vykdyti esamus bendrus ES ir Kinijos įsipareigojimus. Reikia reformuoti Pasaulio prekybos organizaciją, visų pirma su subsidijomis ir priverstiniu technologijų perdavimu susijusius aspektus, ir iki 2020 m. sudaryti dvišalius susitarimus dėl investicijų, kuo greičiau – dėl geografinių nuorodų, o per ateinančias savaites – dėl aviacijos saugos.

6 veiksmas. Kad būtų skatinamas abipusiškumas ir atverta daugiau viešųjų pirkimų galimybių Kinijoje, Europos Parlamentas ir Taryba iki 2019 m. pabaigos turėtų patvirtinti tarptautinę viešųjų pirkimų priemonę.

7 veiksmas. Siekdama užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama ne tik į kainą, bet ir į aukštus darbo ir aplinkosaugos standartus, Komisija iki 2019 m. vidurio paskelbs gaires dėl ES viešųjų pirkimų rinkos konkursuose dalyvaujančių ir prekes siūlančių užsienio subjektų. Komisija kartu su valstybėmis narėmis iki 2019 m. pabaigos peržiūrės, kaip įgyvendinama dabartinė sistema, siekdama nustatyti jos trūkumus.

8 veiksmas. Iki 2019 m. pabaigos Komisija nustatys, kaip reikėtų panaikinti ES teisės spragas, kad būtų visiškai pašalintas užsienio valstybių nuosavybės ir finansavimo, kurie iškraipo vidaus rinką, poveikis.

9 veiksmas. Siekiant apsaugoti ypatingos svarbos skaitmeninę infrastruktūrą nuo galimų didelių grėsmių saugumui, būtina parengti bendrą ES požiūrį į 5G tinklų saugumą. Po Europos Vadovų Tarybos susitikimo Europos Komisija paskelbs rekomendaciją, kad būtų pradėtas šis procesas.

10 veiksmas. Siekiamos nustatyti saugumo riziką, kurią kelia užsienio investicijos į ypatingos svarbos turtą, technologijas ir infrastruktūrą, ir plačiau paskleisti informaciją apie šią riziką, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad reglamentas dėl tiesioginių užsienio investicijų tikrinimo būtų greitai, visapusiškai ir veiksmingai įgyvendintas.